

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az európai cselekvés hiányából fakadó költségek – az egységes piac előnyei

(feltáró vélemény)

(2022/C 443/07)

Előadó: **Philip VON BROCKDORFF**

Társelőadó: **Émilie PROUZET**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsának elnöksége, 2022.1.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2022.6.27.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	63/1/1
Elfogadás a plenáris ülésen:	2022.7.13.
Plenáris ülészak száma:	571.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	194/0/3

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) úgy véli, hogy az egységes piac a jólét társadalmi és gazdasági konvergencia révén történő javításáról szól, amelynek célja az egyenlőtlenségek csökkentése és annak biztosítása, hogy a súlyosbodó társadalmi egyenlőtlenségek végül ne váljanak az európai integráció útjában álló komoly akadályokká.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy a belső piacot potenciálisan akadályozó nemzeti jogszabályi szövegekről értesíteni kell az Európai Bizottságot, és véleményezni és értékelni kell azokat. E nélkül ezek az eljárások hatástalanok maradnak, és szükségtelen akadályokat okoznak.

1.3. Ami a nemzeti tanúsítást illeti, az EGSZB azt ajánlja a tagállamoknak, hogy a „megerősített együttműködés” útján kevésbé korlátozó nemzeti intézkedések mellett kötelezzék el magukat.

1.4. Az EGSZB kéri a már megtárgyalt és megszavazott irányelvek – például a minőségi jogalkotási csomag – hatékony végrehajtását és érvényesítését is.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály⁽¹⁾ és a digitális piacokról szóló jogszabály⁽²⁾ kulcsfontosságú lépést jelent a digitális piacok szolgáltatói közötti egyenlő versenyfeltételek megteremtésében. A digitális piacokról szóló jogszabály hatályával kapcsolatos maximális harmonizációt is prioritásként kell kezelni.

1.6. Az adatok szabad áramlása szintén létfontosságú az európai innováció, a vállalkozások növekedése és a digitális egységes piac támogatása szempontjából.

1.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az ellátás területi korlátozásai hátráltatják az egységes piac fejlődését, és kéri az Európai Bizottságot, hogy foglalkozzon az ellátás területi korlátozásainak versenyellenes hatásával.

1.8. Az EGSZB összehangolt megközelítést javasol a tagállamok között az ukrajnai válság által érintett termékek forgalmazásával kapcsolatban. Az orosz agresszió okozta válság súlyos ellátási korlátozásokat eredményezett.

⁽¹⁾ COM(2020) 825 final (HL C 286., 2021.7.16., 70. o.).

⁽²⁾ COM(2020) 842 final (HL C 286., 2021.7.16., 64. o.).

1.9. Az EGSZB hatékonyabb nemzeti szakpolitikai intézkedéseket és mobilitási ösztönzőket javasol, különös tekintettel az aktív munkaerőpiaci intézkedésekre, mint például az uniós munkavállalók munkaviszonyhoz kötött ellátása.

1.10. Az EGSZB elismeri, hogy a tőkepiaci unió összetett projekt, de megjegyzi, hogy az EU-nak még mindig 27 tőke- és pénzügyi piaca van, amelyek nem működnek egyként, ez pedig korlátozza az egységes piac lehetőségeit.

1.11. E jelentős bizonytalanság idején olyan versenypolitikát kell biztosítani, amely különös hangsúlyt helyez az EU által vállalt átmenetek megvalósítására. Ezenkívül nem engedhető meg a versenyt torzító kereskedelmi, társadalmi, szabályozási, adózási vagy környezetvédelmi dömping semmilyen formája.

1.12. Végezetül, az EGSZB azt a nézetet képviseli, hogy „nyitott stratégiai autonómiát” kell bevezetni, különösen a kulcsfontosságú ágazatokban, a reziliencia, a diverzifikáció és egy ambiciózus kereskedelmi menetrend kialakítása érdekében.

2. Háttér

2.1. Az egységes piac célja

2.1.1. Az uniós egységes piac célja az áruk, szolgáltatások, tőke és személyek mozgása előtti akadályok felszámolása volt a termelékenység és a versenyképesség egész EU-ban történő növelése érdekében.

2.2. Az egységes piac közös felelőssége

2.2.1. Az egységes piac működése az EU és a tagállamok közös felelőssége. A jelenlegi helyzetben azonban az uniós jog értelmezése és alkalmazása között még mindig sok különbség tapasztalható. Az ilyen különbségek sok esetben indokolatlannak vagy aránytalannak minősülnek, és minden esetben akadályt jelentenek a személyek, áruk és szolgáltatások szabad mozgása tekintetében.

2.3. A tagállamok felelőssége

2.3.1. Objektíven nézve a tagállamok közötti eltérésnek lehetnek megalapozott okai, de ezeket nem mindig indokolják meg, és esetenként a tagállamok nem próbálják meg egyensúlyba hozni a nemzeti szintű indokokat az egységes piacra gyakorolt lehetséges negatív hatásokkal. Ennek következtében az EU-n belül még mindig számos szabályozási és nem szabályozási korlát létezik, amelyek „hiányossá” és széttagolttá teszik az egységes piacot, ilyenek például:

- a nemzeti jogszabályok, amelyeket annak a feltételezésnek az alapján tekintenek indokoltnak, hogy a szubszidiaritás elvét alkalmazzák,
- az állítólag kölcsönös elismerés elvének el nem ismerése,
- a túlzott átültetések, más néven túlszabályozás, valamint a nem megfelelő átültetések elterjedése, ahol a nemzeti kormányok és parlamentek az uniós szinten elfogadott uniós jogi szövegeket túl szigorúan ültetik át. Valójában számos, az egységes piacot érintő korlát az uniós jogszabályok helytelen vagy hiányos alkalmazásából, illetve a tagállamok által az egységes piac célkitűzéseivel ellentétes nemzeti szabályok alkalmazásából ered. Ennélfogva a tagállamok részéről a pontatlan vagy helytelen végrehajtás, valamint az Európai Bizottság általi végrehajtás hiánya káros következményekkel jár mind uniós, mind nemzeti szinten a polgárok és a vállalkozások számára egyaránt,
- a tervezett európai intézkedések nemzeti szintű alkalmazása oly módon, hogy a kormányok és parlamentek megpróbálják előrevetíteni az uniós politikák alkalmazását a nemzeti érdekek előtérbe helyezésével, annak ellenére, hogy az Európai Bizottság még nem fejezte be az uniós politikák kidolgozását. Példa erre az EU körforgásos gazdaságra vonatkozó politikája,
- a stratégiai európai ökoszisztémákkal kapcsolatos kérdésekben a nemzeti érdekek érvényesülnek.

2.4. Az egységes piac korlátozásainak gazdasági költsége

2.4.1. A fent hivatkozott példák szemléltetik az európai cselekvés hiányából fakadó költségeket, és több tanulmány is rávilágít a „teljes” egységes piac hatalmas gazdasági előnyeire. Az Európai Parlament összefoglaló jelentése kimutatta, hogy ez évi 650 milliárd EUR és 1,1 billió EUR között mozog, ami az uniós GDP 5, illetve 8,6 %-ának felel meg ⁽³⁾.

2.4.2. Ugyanez a RAND Europe által az Európai Parlament számára készített tanulmány az alacsonyabb kereskedelmi korlátok egységes piacra gyakorolt gazdasági hatását vizsgálta. A tanulmány szerint az alacsonyabb kereskedelmi korlátok következtében a kereskedelmi forgalom javulása, a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés évi 183 és 269 milliárd EUR közötti gazdasági haszonnal járna ⁽⁴⁾.

2.4.3. Az elvesztett potenciális előnyök szempontjából szintén releváns az Európai Bizottságnak az Unió teljesen integrált digitális egységes piacára vonatkozó becslése. Az Európai Bizottság kijelenti, hogy az ilyen piac előmozdítaná az innovációt, évente 415 milliárd EUR-val járulna hozzá az uniós gazdasághoz, és több százezer új munkahelyet teremtene ⁽⁵⁾.

2.4.4. Mindez megmutatja azokat a jelentős potenciális gazdasági előnyöket (és kapcsolódó jóléti előnyöket), amelyeket egy teljesebb egységes piac nyújtott volna. Másképpen fogalmazva, ez az európai cselekvés hiányából fakadó teljes gazdasági költséget, illetve elvesztett hozzáadott értéket és kollektív közjavakat jelenti.

2.4.5. A korlátok ellenére a belső piac eddig is segítette megőrizni és előmozdítani az EU gazdasági jólétét. Az uniós gazdaság versenyképességét és rezilienciáját ugyanakkor további, az egységes piacot érintő reformokkal, valamint a stratégiai függőségek kezelésével kell megerősíteni. Elő kell mozdítani egy olyan vállalkozói kultúrát is az EU-ban, amelyben a különböző méretű innovatív vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások (mkkv-k), valamint az induló vállalkozások hatékonyabb támogatást kapnak és jobban boldogulhatnak annak érdekében, hogy hozzájáruljanak a társadalom rezilienciájának és kohéziójának növekedéséhez. Ugyanilyen fontos, hogy a jól működő egységes piac elősegíti a szociálisabb Európa jövőképét: egy olyan Európát, amely a polgárok jólétét teszi a politikai napirend elsőrendű kérdésévé, és segít elkerülni a lefelé irányuló társadalmi nivellációt.

3. Korlátozások

3.1. A meglévő korlátozások közé tartoznak a szabályozáshoz, a nemzeti jogi kérdésekhez, az adózási kérdésekhez, a logisztikai és ellátási kérdésekhez kapcsolódó korlátozások, valamint az EU-tagállamok közötti egyéb árnyaltabb különbségek, amelyek továbbra is kihívást jelentenek az EU-n belüli kereskedelemben.

3.2. A korlátozások az olyan kulcsfontosságú gazdasági ágazatokat is visszatartják, mint például a szolgáltatások, amelyek a nemzeti irányvonalak mentén továbbra is széttagoltak, az alábbiak szerint:

- a régóta fennálló korlátozó nemzeti szabályokat gyakran a szubszidiaritás elvével indokolják,
- a szolgáltatási irányelv hibás végrehajtása és alkalmazása, amely akadályozza a letelepedés szabadságát, a szolgáltatások szabad mozgását és a szolgáltatásnyújtás szabadságát,
- olyan nemzeti kereskedelmi törvények, amelyek hátráltatják az üzleti tevékenységet. Ezek a törvények gyakran hátráltatják az ágazat versenyképességét, protekcionista jellegűek, és aláássák a megbízható és törvényes vállalkozások befektetéseit más tagállamokban,
- az áruk szabad mozgását akadályozó nemzeti követelmények. A tagállamok gyakran nem jelentik be az új nemzeti műszaki követelményeket az (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelvben ⁽⁶⁾ meghatározott eljárás szerint, és nem alkalmazzák a kölcsönös elismerés elvét a nem harmonizált tevékenységekre, például az irányelvek túlszabályozására.

⁽³⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁴⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁵⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1535 irányelve (2015. szeptember 9.) a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról (HL L 241., 2015.9.17., 1. o.).

3.3. Az EGSZB rámutat, hogy a jogsértési eljárások hosszadalmasak, költségesek, és kimenetelük bizonytalan. A vállalkozások számára ez túl magas költséget jelent, és elriasztja őket attól, hogy bővítsék vállalkozásukat, vagy hogy az EU-n belül máshol fektessenek be. Ezenkívül ezek a korlátozások megfosztják a fogyasztókat a nagyobb választéktól, a jobb szolgáltatástól és az alacsonyabb áraktól. Az EGSZB azt is sürgeti, hogy az Európai Bizottság határozottabban lépjen fel a kötelezettségzegési eljárások alkalmazása során.

3.4. Ez a költség érinti a tágabb gazdaságot, korlátozza a versenyképességet, a növekedési potenciált és a piacgazdasági rendszer további fejlődését.

3.5. Mint minden gazdaságra, az EU-ra is hatással vannak a külső sokkok, de az ezekre a sokkokra adott választ és a piacok reakcióját alapvetően az egyes tagállamok hazai politikái és a gazdasági magatartás ösztönzésére hozott intézkedések határozzák meg. Az ukrajnai háború rávilágított az EU globális értékláncoktól való függésére. A kibontakozó válság valószínűleg eltérően érinti az ágazatokat, de kétségtelen, hogy láthatóvá váltak az egységes piac páncéltatán keletkezett repedések, különösen az áruk és szolgáltatások, valamint az alapvető áruk szabad mozgásának korlátozásai.

3.6. Végül meg kell jegyezni, hogy az egységes piacon forgalmazott termékek mintegy 82 %-a harmonizált szabályok hatálya alá tartozik, és az EU-n belüli árukereskedelem mintegy 18 %-a a kölcsönös elismerés hatálya alá tartozik. A nemzeti műszaki szabályoknak azonban továbbra is vannak olyan új esetei, amelyek ellentétesek az uniós joggal. Emellett számos tagállamban a közelmúltban ugrásszerűen nőttek a fogyasztóvédelem és a környezetvédelem által indokolt, élelmiszer- és italtermékekre vonatkozó nemzeti címkézési követelmények. Ugyanakkor a kölcsönös elismerés elve nem működik zavartalanul. Ennek bizonyítéka, hogy a nem harmonizált árukra vonatkozó meglévő kölcsönös elismerési rendszert kérelmező kkv-k 71 %-a kapott piacra jutást megtagadó határozatot.

4. A korlátozások kezelése

4.1. Az alábbiakban említett intézkedések elősegítik az egységes piacból származó bizonyos lehetséges gazdasági előnyök felszabadítását.

4.2. A meglévő eszközök hatékonyabb felhasználása

4.2.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a belső piacot potenciálisan akadályozó nemzeti szövegekről értesíteni kell az Európai Bizottságot, és véleményezni és értékelni kell azokat. A tagállamok értesítésre és véleményezésre/értékelésre vonatkozó kötelezettségvállalása nélkül ezek az eljárások hatástalanok maradnak. Ezért hatékonyabb felügyeletre van szükség az EU tagállamaiban a termékpiaci szabályozás harmonizációjának támogatása érdekében. Például a kiskereskedelmi szektorban a közelmúltban megszorodtak az engedélyezések és a helyi tartalmi követelmények formáját öltő nemzeti korlátozások. Ez ellentétes a Szerződés 28. és 30. cikkével, mivel az egységes piacon már jogszerűen forgalomba hozott termékek vásárlásakor gyakran alkalmaznak újabb nemzeti ellenőrzést. A szolgáltatásokkal kapcsolatban az EGSZB azon az állásponton van, hogy a szolgáltatási irányelv szerinti bejelentési eljárás nem működik a várt módon. A letelepedés szabadságát illetően az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy a tagállamok nem jutottak kompromisszumra az úgynevezett bejelentési irányelvre irányuló javaslattal kapcsolatban. Ez a szöveg megerősítette volna a tagállamok azon kötelezettségét, hogy értesítsék az Európai Bizottságot a szolgáltatások (és így a várostervezés) engedélyezési rendszereiről szóló törvény- vagy rendelettervezetetről⁽⁷⁾. Az EGSZB emellett sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy nyújtsanak részletesebb tájékoztatást a műszaki szabályok tagállami bejelentésekor alkalmazott indokoltági és arányossági szempontokról. Fontos annak biztosítása is, hogy a bejelentett követelményeket megfelelően ellenőrizzék, függetlenül attól, hogy melyik bejelentési eljárást alkalmazzák⁽⁸⁾. Az EGSZB úgy véli, hogy a probléma tényleges kezelése érdekében további jogalkotási elmozdulásra van szükség a minimális szintű harmonizációtól a maximális szintű harmonizáció irányába.

4.2.2. További aggodalomra ad okot az olyan intézkedések alkalmazása, amelyek megelőzik a tervezett uniós szabályozást, mint például a kifejezetten azzal a céllal alkalmazott nemzeti tanúsítás, hogy bizonyos szintű védelmet nyújtson, különösen az agrár-élelmiszeripari ágazatban. Az EGSZB álláspontja szerint az ilyen korlátozások kifejezetten protekcionista jellegűek, de amikor napvilágra kerülnek, a visszavonásukhoz vezető folyamat gyakran lassú és megterhelő, így a kiskereskedők szempontjából túl sokáig tartják érvényben az ilyen korlátozásokat. Ennek megelőzése érdekében az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamok inkább a kevésbé korlátozó nemzeti intézkedések mellett kötelezhetnek el magukat a Szerződés által engedélyezett „megerősített együttműködés” révén. Az EGSZB utal továbbá a páneurópai magányudgij-termékekre mint az egységes piac támogatására szolgáló, más területeken is alkalmazható standard keretre.

⁽⁷⁾ 2016/0398(COD); https://eur-lex.europa.eu/procedure/HU/2016_398

⁽⁸⁾ Tanulmány a tagállamok által a kiskereskedelmi létesítményekkel kapcsolatos követelmények 2006/123/EK irányelv szerinti elfogadásakor végzett arányossági értékelésről.

4.2.3. Az EGSZB emellett azon a véleményen van, hogy az európai szemeszter hatékony eszköz lehet az ilyen problémák kezelésére, nevezetesen oly módon, hogy ha nem tartják be az országspecifikus ajánlásokra vonatkozó kötelezettségvállalásokat, az Európai Bizottság arányosan fellép, ideértve az uniós források esetleges felfüggesztését is. Ez összhangban van az Európai Bizottság helyreállítási és rezilienciaépítési tervekről szóló, a tagállamoknak szóló útmutatójával, amely hangsúlyozza a belső piac szabályozási és nem szabályozási akadályainak felszámolását, valamint azokat a feltételeket, amelyek mellett a tagállamoknak teljesíteniük kell az európai szemeszter követelményeit.

4.2.4. Végül az EGSZB kéri a már megtárgyalt és megszavazott irányelvek hatékony végrehajtását és érvényesítését. Ezzel kapcsolatban az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak el kell kötelezniük magukat a minőségi jogalkotásról szóló csomag végrehajtása mellett, melynek alapját a szigorú hatásvizsgálatok képezik.

4.3. Az egységes digitális piachban rejlő lehetőségek felszabadítása

4.3.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a növekvő európai digitális gazdaság lehetőséget kínál a gazdasági növekedésre, és a lehetséges gazdasági előnyök a digitális szolgáltatások tagállamok közötti nagyobb integrációján keresztül valósulnak meg.

4.3.2. Ennek fényében az EGSZB úgy véli, hogy a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály és a digitális piacokról szóló jogszabály kulcsfontosságú lépést jelentenek a digitális piacok szolgáltatói közötti egyenlő versenyfeltételek megteremtésében. A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály és a digitális piacokról szóló jogszabály azáltal, hogy a szolgáltató székhelyétől vagy a szolgáltatásnyújtásra alkalmazandó jogtól függetlenül bizonyos szolgáltatásokra összpontosít, érdemben kezeli az európai és globális online szolgáltatók közötti egyenlő bánásmód kérdését. Ezenkívül az EGSZB számára abszolút prioritást jelent annak megakadályozása, hogy a nemzeti jogszabályok megsokszorozódása a belső piac további töredezettségét okozza.

4.3.3. Az online szolgáltatások használatának növelésével és a digitális infrastruktúra fejlesztésével az EU-n belül is jelentős pénzügyi haszon érhető el. Ezzel összefüggésben az Európai Bizottság a teljes mértékben működőképes e-közbeszerzési rendszer, valamint az e-számlázás felé való elmozdulást javasolja. Becslések szerint az e-közbeszerzésre való teljes átállás számottevő, évi 50-75 milliárd EUR összegű bevételt jelentene⁽⁹⁾.

4.3.4. Végezetül az EGSZB úgy véli, hogy az adatok szabad áramlása létfontosságú az európai innováció, bármilyen méretű vállalkozás növekedése, a munkahelyteremtés és a digitális egységes piac megvalósítása szempontjából. Az adatok szabad áramlását támogató jogszabály már érvényben van. Az indokolatlan adatlokalizálási követelményeket azonban kerülni kell.

4.4. Az ellátási korlátok feloldása

4.4.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy a 2018-as területi alapú tartalomkorlátozásra vonatkozó rendeletek elősegítették az EU-n belüli kereskedelmet. Az európai fogyasztók azonban továbbra is az áruk és szolgáltatások területi alapú tartalomkorlátozásának vannak kitéve. Az EGSZB kiemeli az ellátás tartós területi korlátozásainak meglétét, amelyek különböző gyakorlatok révén valósulhatnak meg, mint például a szállítás megtagadása vagy egy adott forgalmazó beszállításának leállításával való fenyegetés, az eladásra rendelkezésre álló mennyiségek tagállamok általi korlátozása; megmagyarázhatatlan különbségek a tagállamok között a termékkínálat és az árak tekintetében; vagy a nyelvi változatok korlátozása a termék csomagolása tekintetében. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az ellátás területi korlátozásai hátráltatják az egységes piac fejlődését és annak lehetséges előnyeit a fogyasztók számára, és sürgeti az Európai Bizottságot, hogy foglalkozzon az ellátás területi korlátozásainak versenyellenes hatásával a teljes mértékben működő egységes piac megvalósítása érdekében.

4.4.2. Az ukrajnai orosz invázió súlyos energia- és élelmezésbiztonsági kockázatokat hozott napvilágra, amelyek egységes stratégiai megközelítést igényelnek az EU részéről. Az EGSZB úgy véli, hogy egy jól működő egységes piac támogathatja ezt a stratégiát, valamint enyhítheti az árakra nehezedő nyomást, amelyek EU-szerte gyorsan csökkentik a vásárlóerőt. Ezzel összefüggésben az EGSZB üdvözli a közös (önkéntes) gázvásárlásra irányuló, az energiaárakra nehezedő nyomás enyhítése érdekében tett uniós szintű együttműködési erőfeszítéseket.

4.4.3. Az EGSZB azonban sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az ukrajnai válság által érintett egyéb termékek esetében ez idáig nem kíséreltek meg összehangolt megközelítést a tagállamok között.

⁽⁹⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

4.5. A munkavállalók és szakemberek határon átnyúló mobilitásának ösztönzése

4.5.1. A munkavállalók és szakemberek mobilitása – a személyek szabad mozgásának elősegítését célzó uniós politikák ellenére – az EU-ban továbbra is kihívást jelent, amely korlátozza a kínálatot és munkaerőhiányt okoz az olyan ágazatokban, mint az információtechnológia és a csúcstechnológiai ipar. Az európai és nemzeti adatok arra utalnak, hogy az országok közötti és az országokon belüli mobilitás szintje nemzetközi összehasonlításban is továbbra is alacsony.

4.5.2. Az EGSZB különösen a mobilitást ösztönző, hatékonyabb nemzeti szakpolitikai intézkedéseket javasol, különös tekintettel az aktív munkaerőpiaci intézkedésekre, mint például a menekültstátusszal rendelkező uniós és harmadik országbeli munkavállalók munkaviszonyhoz kötött ellátása. Ebben az összefüggésben az EGSZB úgy véli, hogy tovább segítené a mobilitást, ha a fogadó országok pénzügyi ösztönzőket ajánlanának fel az álláskeresők számára arra, hogy egy másik tagállamban vagy régióban vállaljanak munkát. Akárcsak a más EU-országokban lévő állásokra vonatkozó tájékoztatás javítására irányuló további erőfeszítések, valamint a más országba való költözéssel kapcsolatos logisztika támogatása érdekében nyújtott áthelyezési támogatás – mint például a szálláskeresés, adózási célú nyilvántartásba vétel, iskolakeresés és a gyerekek számára, esetlegesen a partnerek álláskeresése terén nyújtott segítség stb. Az EGSZB azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a munkaerő mobilitását akadályozza az EU-ban az eddig alkalmazott, rendszertelen megközelítés. El kell kerülni, hogy újabb olyan politikákat vezessenek be – különösen nemzeti szinten – amelyek nem kapcsolódnak egymáshoz.

4.5.3. Továbbra is probléma az EU-ban az oklevelek és képzések elismerése, amely elengedhetetlen a megüresedett állások betöltéséhez ott, ahol továbbra is munkaerőhiány áll fenn. Az EGSZB azon a véleményen van, hogy a jelenlegi rendszer még mindig túlságosan erősen függ az egyes kormányoktól, és a tagállamok szabadon alkalmazhatják saját szabályaikat. Az Európai Bizottságnak biztosítania kell, hogy a tagállamokban összehangoltabb megközelítést alkalmazzanak az oklevelek és egyéb képzések elismerésére.

4.5.4. Végezetül, az uniós munkavállalók és szakemberek mobilitásának fokozása csak akkor valósulhat meg, ha jobban érvényesülnek a meglévő rendelkezések, az információhoz való hozzáférés és a tagállamok közötti együttműködés. Az EGSZB megjegyzi: előfordulhat, hogy az egyes tagállamok vonakodnak az egységes piacot érintő további reformoktól, mert attól tartanak, hogy ez rövid távon potenciálisan a munkahelyek elvesztéséhez és ágazati veszteségekhez vezethet, különösen a már lemaradásban lévő országokban, valamint az alacsony termelékenyséű országokban/ágazatokban. Elméletileg a munkaerő szabad mozgása segítené megoldani ezt a kérdést, de nemzeti szempontból ez ideiglenesen erőforrás-vesztésekhez és potenciális agyszíváshoz/a képzett munkaerő elvándorlásához vezethet.

4.6. A tőkeáramlás és a pénzügyi szolgáltatások ösztönzése az EU-ban

4.6.1. Ugyanez az érvelés érvényes az EU tőkepiacaira is. Az EGSZB elismeri, hogy a tőkepiaci unió összetett projekt, amelynek célja az uniós tagállamok tőkepiacainak elmélyítése és további integrációja. Ez intézkedések és szabályozási módosítások elfogadását követeli meg a legkülönbélebb területeken, és felelőségeket von maga után nemcsak uniós szinten, hanem az egyes tagállamok szintjén is. Az EGSZB megjegyzi, hogy a tőkepiaci unió megvalósítása 2022-ben még távoli cél. Bár történt némi előrelépés, különösen az EU tőkepiaci helyreállítási csomagja kapcsán, az EU-nak még mindig 27 tőkepiaca van, amelyek nem működnek egyként. Az európai pénzügyek továbbra is élesen szegmentáltak a nemzeti határok mentén, a megtakarítók és a befektetők erősen függnak a nemzeti környezettől. Ez általában véve a pénzügyi szolgáltatásokra is igaz, beleértve a lakossági pénzügyi szolgáltatásokat és a belföldi megtakarításokat is.

4.6.2. Az EGSZB úgy véli, hogy ez korlátozza mind a gazdasági fellendülést, mind pedig az egységes piac zavartalan működését. A tőkepiaci unió gazdasági előnyei egyértelműek, de a tőkepiaci unió kiteljesítéséhez az egyes tagállamok politikai részvétele, valamint az Európai Bizottság által irányított kezdeményezések tényleges elfogadása szükséges, beleértve azokat is, amelyek az euró nemzetközi szerepének erősítését célozzák. Emellett nem lehet alábecsülni a digitalizáció szerepét a tőkepiaci unió elősegítésében.

4.7. Sokkal határozottabb politikai akarat az egységes piaci korlátozások megszüntetésére

4.7.1. E jelentős bizonytalanság idején az EGSZB olyan versenypolitikát szeretne, amely különös hangsúlyt helyez az EU által megkezdett átmenetek megvalósítására. Ezekhez az átmenetekhez ambiciózus kereskedelmi és beruházási politikákra, rendkívüli állami és magánberuházásokra, innovációra, további társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődésre, valamint jól működő egységes piacra lesz szükség. Mindezt olyan jogi és pénzügyi kerettel kell támogatni, amely egyenlő versenyfeltételeket biztosít a piacon az összes érdekelt fél, minden régió és polgár számára az EU-ban. Belső piacunk integritása és széttagolódásának elkerülése ennek kulcsfontosságú eleme. Kiemelkedően fontos a jól működő egységes piac és versenypolitika, amely lehetővé teszi a vállalkozások és a fogyasztók számára, hogy egyenlő feltételek mellett hozzáférjenek a hatalmas piaci versenyhez, ezáltal ösztönözve a hatékonyságot és az innovációt, valamint biztosítva a sikeres vállalkozások fejlődését elősegítő környezetet.

4.7.2. Véleményünk szerint a harmonizáció és a szabad mozgás akadályainak megszüntetése az adott területen lehetővé teszi a versenyt, az innováció és a termelékenység növekedését. Nem engedhető meg a versenyt torzító kereskedelmi, társadalmi, szabályozási, adózási vagy környezetvédelmi dömping semmilyen formája. Az EGSZB elvárja, hogy minden tagállam tartsa tiszteletben ezt, és követelje meg külső partnereinktől, hogy tartsák tiszteletben legfontosabb alapvető értékeinket és jogainkat, a szociális, üzleti és környezetvédelmi területeken egyaránt.

4.7.3. Az EGSZB figyelmeztet arra, hogy az egységes piacot többé ne tekintsek egy olyan globális kereskedelmi megállapodás magasztalt változatának, amelynek tulajdonságait tárgyalások során módosítani lehet. Az egységes piac ennél sokkal több. A jólét társadalmi és gazdasági konvergencia révén történő javításáról is szól, amelynek célja az egyenlőtlenségek csökkentése, valamint annak biztosítása, hogy a súlyosbodó társadalmi egyenlőtlenségek és a szegénység általános növekedése végül ne váljanak az európai integráció útjában álló komoly akadályokká. Ezért az EGSZB hangsúlyozza a tisztességes bérekhez és munkafeltételekhez fűződő alapvető szociális és munkavállalói jogokat, nemcsak a gazdasági szabadságokkal való kölcsönhatásukban, hanem a belső és a munkaerőpiac, a verseny és bármely más uniós szakpolitikai intézkedés vonatkozásában is, beleértve – de nem kizárólagosan – az olyan területeket, mint a gazdasági kormányzás, a kereskedelem, a digitalizáció és a környezetvédelem. Célja továbbá a szociális partnerek autonómiájának védelme és megerősítése, egyértelműen kapcsolódva a kollektív szociális jogok tiszteletben tartásához és előmozdításához. Kulcsfontosságú annak biztosítása is, hogy az alapvető jogok a Szerződésben teljes mértékben védelmet és garanciát élvezzenek.

4.7.4. Az EGSZB elismeri, hogy az egységes piacnak folyamatosan reagálnia kell a technológiai változásokra, a globalizációra, az oktatási, munkaerő- és tőkepiaci fejleményekre, és nem utolsósorban a globális válságokra és konfliktusokra. A dolgok jelen állása szerint nincs tere a szokásos javaslatoknak – a jelenlegi válsághelyzetet és a megváltozott körülményeket figyelembe kell venni a jogszabályjavaslatok kidolgozásánál.

4.7.5. Az EGSZB továbbá azon a véleményen van, hogy „nyitott stratégiai autonómiát” kell alkalmazni, különösen a kulcsfontosságú ágazatokban. Ez a nyitottság az ambiciózus kereskedelmi menetrend, a hasonló gondolkodású partnerekkel való együttműködés, a diverzifikáció és a protekcionizmus elkerülése révén segítené a reziliencia kialakítását.

4.7.6. Végezetül az EGSZB sajnálattal állapítja meg, hogy az európai egységes piac 30. évfordulójának közeledtével a belső piac továbbra sem teljes.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 13-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG